

Информационная безопасность грид-систем

А. О. Мелашенко, О. Л. Перевозчикова

Институт кибернетики НАН Украины, проспект академика Глушкова 40, Киев, Украина

dep145@gmail.com

Аннотация. Рассмотрены подходы к построению информационной безопасности грид-среды на основе национальных стандартов, гармонизированных с международными. Эти стандарты именуется общими критериями (СС). Задействование профилей защиты и методов оценивания, основанных на общих критериях, позволит достичь международного уровня информационной безопасности грид-среды, а также выполнить требования национального законодательства по защите информации.

Ключевые слова

информационная безопасность, общие критерии оценки ИТ-безопасности, грид-системы, стандартизация, смарт-карточки

1 Введение

Сегодня от разработчика требуется умение отлаживать распределенный программный продукт (РПП), зачастую некорректно работающий ввиду ненадежной среды. Кроме того, использование качественно разработанного программного продукта на поврежденных данных обычно нивелирует результаты длительных расчетов, особенно в грид-средах. Эти проблемы связаны с отсутствием двух свойств информационной безопасности (ИБ): целостности и доступности данных. Ввиду специфики обрабатываемых данных третье свойство конфиденциальности не столь актуально в академическом гриде, особенно учитывая соотношение цена/потребность. Также следует учесть другие свойства ИБ: аутентификацию, аудит, неопровержимость, достоверность [1] для надежного функционирования грид-среды.

Цель доклада обосновать подход к спецификации требований к инфраструктуре ИБ грид-среды с акцентом на целостности и доступности обрабатываемых данных.

2 Идентификация цели/объекта оценивания

В типовой архитектуре грид-среды, (рис. 1) свойство аутентификации достигнуто с использованием ПП NorduGrid [2] и задействует сертификат открытого ключа X.509 [3] инфраструктуры открытых ключей [4]. После аутентификации ПП NorduGrid от имени пользователя запускает на идентифицированном кластере РПП. Исполнение РПП на конкретном кластере отображено на рис. 2. Обычно РПП задействует MPI [5] для организации обмена сообщениями в распределенной среде, а конкретный экземпляр РПП исполняется в ОС конкретного узла.

Рис. 1. Типовое взаимодействие в грид-среде

Первые три уровня РПП, NorduGrid и MPI как инновационные составляющие имеют высокую динамику изменений, поэтому для них нецелесообразно жестко фиксировать требования ИБ. С другой стороны, операционные и сетевые среды имеют традиционные функции и составляют основу ИБ, для них целесообразно жестко регламентировать требования, поскольку от них зависит функционирование грид-среды в целом. Один конкретный РПП может завершиться крахом, но не должен повлиять на работу грид-среды. Необходимо регламентировать требования к вычислительному узлу и каналам коммуникации.

Типовые требования ИБ поддержаны восьмью принципами [6].

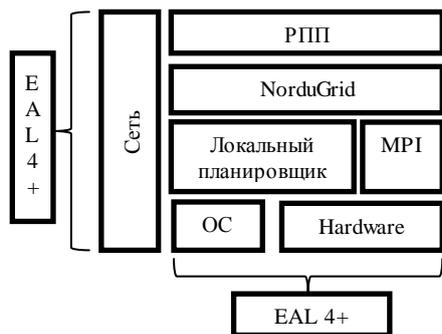

Рис. 2 Типовое взаимодействие в грид-среде

1) Непрерывное совершенствование – непрерывная оценка качества достижения целей и изменений для улучшения результатов.

2) Наименьшее количество привилегий – предоставление людям или другим объектам минимального количества полномочий, необходимых для выполнения им своей роли в системе.

3) Глубокая защита – создание системы из независимых уровней безопасности, чтобы нападающий в успешной атаке преодолел сопротивление множества независимых мер безопасности.

4) Открытая архитектура – создание механизмов защиты, архитектура которых не должна быть секретной.

5) Цепочка контроля – гарантирует исполнение надежного программного обеспечения или его поведение ограничено навязанной политикой безопасности, обойти которую невозможно.

6) Запрет по умолчанию – обеспечение полномочий, определенных правилами задействованной политики безопасности, остальные полномочия запрещены.

7) Транзитивность доверия – если А доверяет В, а В доверяет С, то А доверяет С.

8) Разделение обязанностей – декомпозиция критической задачи на отдельные элементы, выполняемые разными людьми или ИТ-сущностями.

С одной стороны, эти принципы (особенно 1, 3, 8) предполагают формальное изложение требований, не привязанных к технологии. С другой стороны, согласно Закону Украины № 80/94 [7] национальная грид-среда должна иметь сертификат комплексной системы защиты информации (КСЗИ). Формализация требований к вычислительным узлам грид-среды позволит их типизировать и сертифицировать согласно Закону Украины [8], в том числе получить сертификат КСЗИ.

Формально изложить типовые требования ИБ к вычислительным узлам и каналам коммуникации как целям оценивания грид-среды можно согласно серии стандартов ISO/IEC 15408 (Общие критерии, CC).

3 Роль общих критериев ИБ

CC позволяют сгруппировать функциональные требования безопасности, описанные на формальном языке, в профили защиты (PP), соответствием которым оценивается. Стандарт гибок в предмете оценивания и поэтому не привязан к разновидностям ИТ-продуктов. В контексте оценивания в стандарте использован термин "ТОЕ" (цель/объект оценивания).

Философия ISO/IEC 15408 обеспечивает гарантию, основанную на оценивании (активном исследовании) ИТ-продукта, которому по определению нужно доверять. Оценивание – традиционное средство обеспечения гарантий и основание для предыдущих документов критериев оценивания. В выравнивании существующих подходов ISO/IEC 15408 принимает ту же философию. В ISO/IEC 15408 предложено измерять законность документации и полученного ИТ-продукта опытным (авторитетным) и независимым оценщикам с растущим акцентом на сфере применения ТОЕ, глубине и строгости ее методов.

ISO/IEC 15408 не исключает и при этом не комментирует относительные достоинства других средств извлечения гарантий. Продолжается исследование альтернативных способов получения гарантий. Поскольку зрелые альтернативные подходы появляются из этих исследовательских действий, их рассмотрят для включения в ISO/IEC 15408, который настолько структурирован, чтобы допустить их будущий ввод.

Применение CC в грид-среде рассмотрим в двух аспектах:

- технологический – обеспечение ИБ через аудит качества программного продукта;
- организационный – построение КСЗИ с встроенным механизмом самосовершенствования.

3.1 Технологический аспект CC

Большинство подходов к ИБ подразумевают использование надежных ИТ-продуктов, но вопрос оценки «надежности» программных или программно-технических комплексов (ПТК) оставляют экспертам ИБ.

Показательный пример – Национальная система электронных цифровых подписей, в которой аккредитованный центр сертификации ключей должен построить КСЗИ. Первый этап построения КСЗИ – получение «позитивного экспертного заключения», оценивающего реализацию набора документов в ПТК. Большинство заключений имеют формулировки «алгоритм реализован правильно», сама формулировка не корректна, поскольку зачастую эксперты не столько оценивают качество программного продукта, от которого зависит надежность КСЗИ, сколько беседуют с обслуживающим персоналом.

Для процедуры оценивания CC необходимы методы оценивания соответствия цели/объекта установленным требованиям (PP) в зависимости от потенциала атаки. Введено 7 уровней оценивания: от функционально протек-

стированного EAL1 до формально верифіцированого і протестированного проекту EAL7. Уровень EAL4 забезпечує найкраще співвідношення ціна/якість; більшість європейських і американських організацій, включаючи урядові, вимагають від всіх ПТК наявності сертифіката відповідності EAL4 на основі зареєстрованого профілю. На рівні EAL4 гарантовано висока якість продукту і його здатність гарантовано забезпечувати ІБ.

При запуску в ґрунті продуктів, сертифікованих на відповідності профілю захисту OSPP (Operating System Protection Profile, відповідає EAL4+ [9]), можна гарантувати, що дані РПП не зможе модифікувати і/або використати неавторизована ІТ-сутність. Приклад ПТК, відповідного OSPP, – операційна середовище Red Hat Enterprise Linux Ver. 5.3 для родини серверів Dell 11G.

3.2 Організаційний аспект СС

Поточна процедура побудови КСЗІ передбачає «заморожування» номенклатури апаратного і програмного забезпечення, що суперечить 1-му принципу ІБ. Щоб «зберегти» сертифікат КСЗІ при модернізації апаратної і/або програмної складової, доцільно регламентувати вимоги до ПТК в термінах СС. Так, ПТК обчислювального вузла повинен відповідати профілю захисту OSPP або CAPP (Controlled Access Protection Profile). Тому будь-який обчислювальний вузол може використовуватися на вибір:

- Microsoft Windows Server 2008 R2;
- Oracle Enterprise Linux Version 5 Update 1;
- Red Hat Enterprise Linux Ver. 5.3 on Dell 11G Family Servers;
- SUSE Linux Enterprise Server 10 SP1.

Профіль захисту OSPP допускає, маючи різну архітектуру (рис. 3), розглядати ТОЕ як єдину систему, діючу для всіх зовнішніх сутностей. Приклади ТОЕ:

- один комп'ютер з одним екземпляром ОС;
- кілька апаратних компонентів (NUMA-системи), на яких виконується одна ядро ОС.
- кілька апаратних компонентів, кожен зі своєю ОС, а будь-яка зовнішня сутність має один спосіб отримання доступу до цієї системи і «бачить» множину систем як єдину. Приклади: високопродуктивний обчислювальний кластер, де різні вузли вирішують різні системні завдання (скажімо, один вузол виконує обчислення, один вузол – сховище, один вузол – гейтвей для кластера, один – надає інтерфейс для інших ІТ-сутностей), але вузли працюють спільно для надання функціональності кластера.

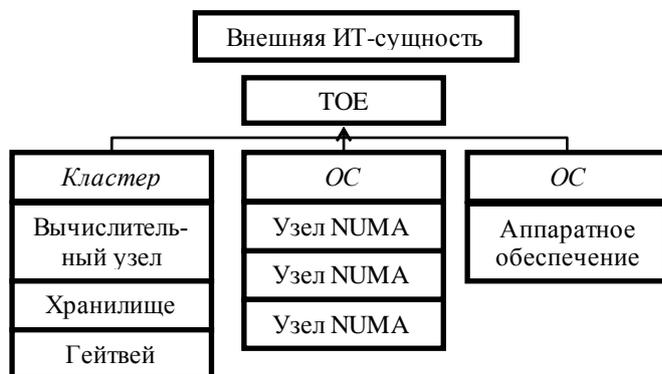

Рис.3 Види ТОЕ

дательний обчислювальний кластер, де різні вузли вирішують різні системні завдання (скажімо, один вузол виконує обчислення, один вузол – сховище, один вузол – гейтвей для кластера, один – надає інтерфейс для інших ІТ-сутностей), але вузли працюють спільно для надання функціональності кластера.

Вимоги до обчислювальних вузлів ґрунті на відповідності профілю захисту OSPP протистоїть атакам, коли агент загрози може:

- 1) прочитати або змінити дані функціональності безпеки ТОЕ (TSF) без необхідної авторизації при збереженні і передачі даних;

ля, зберігати, обробляти або передавати ТОЕ без авторизації в відповідності з політикою безпеки ТОЕ;

- 3) використовувати або модифікувати функціональність TSF без необхідних повноважень або отримати неавторизований доступ до даних TSF або користувачів;

- 4) отримати доступ до надійного каналу зв'язу між ТОЕ і іншою віддаленою надійною ІТ-системою або замаскуватися під неї;

- 5) отримати доступ до інформації або передати її іншим отримувачам по каналах зв'язу, без авторизації згідно з політикою контролю за інформаційними потоками;

- 6) замаскуватися під авторизовану сутність (в тому числі ТОЕ або частину ТОЕ) для неавторизованого доступу до даних користувача і TSF або ресурсів ТОЕ;

- 7) отримати доступ до даних користувача і TSF або ресурсів ТОЕ, за винятком публичних об'єктів, без ідентифікації і авторизації.

Така політика передбачає наявність двох організаційних політик, гарантуючих, що:

- 1) користувачі ТОЕ відповідають за дії, пов'язані з ІБ в межах ТОЕ;

2) авторизувати необхідно тільки надійних користувачів, здатних коректно використовувати ТОВ.

В основі OSPP лежить система авторизації, яка в ґрид-середі оснований на інфраструктурі відкритих ключів.

4 Задействование СС и смарт-каточек в ґрид-середі

В рамках проекту «Розробка методів і інструментів інформаційної безпеки ґрид-технологій на основі міжнародних стандартів» для «Государственной целевой научно-технической программы внедрения и применения ґрид-технологій на 2009-2013 годы» розроблені проекти 3-х національних стандартів, гармонізованих з міжнародними. Вони лягають в основу технологічної ІБ ґрид-середі.

Ввиду гетерогенної природи апаратно-програмного забезпечення ґрид-узлів, планується привести існуючі вичислювальні вузли до вимогам профіля захисту OSPP. Річ йде про організаційну політику, цілях безпеки і програмному продукті для максимального наближення властивостей ІБ ґрид-середі до вимогам EAL4.

Сейчас в ґрид-середі задействують файлові носії особистого ключа, захищеного 15-символьним паролем для авторизації, але відсутні вимоги на заборону записи цього пароля, що загрожує ІБ. Для ґрид-середі гармонізований стандарт по вимогам безпеки (EAL4+) до смарт-карточкам, які планується задействувати як носії ключової інформації (особистих ключів) користувачів ґрид-середі. Це дозволить надійно керувати користувачами ґрид-середі, що особливо актуально ввиду значительного приросту (в 3 рази), на прикладі кластера СКІТ-3, частини ґрид-задач в загальних кластерних вичислениях. Потреба в надійному контролі випливає з потенційної можливості задействувати один особистий ключ багатьма людьми для запуску різних задач, що при обмежених вичислювальних ресурсах нерационально. Наприклад, під одним особистим ключем різні користувачі можуть запустити дві задачі. Перша – вибір паролів якогось домену для виявлення слабких паролів користувачів (задействує 128 вичислювальних вузлів), а друга – моделювання оползля в районі Маринського палацу (задействує 140 вичислювальних вузлів). Перша задача несе менше важкого результату, ніж друга, але при спробі заблокувати особистий ключ будуть заблоковані обидві задачі, важка і менш важка.

Невисока вартість сертифікованих смарт-карточек допоможе задействувати 4-символьні паролі для доступу до особистого ключа і його єдиноличного контролю користувачем. Як показав зарубіжний досвід, смарт-карточки цілесообразні для цілей електронного діловодства в інститутах НАН України.

5 Выводи

Використання профілів захисту, оснований на національних стандартах критеріїв оцінювання ІТ-безпеки, дозволить формально описати вимоги до ІБ без прив'язки до технологічних рішень. Це приведе до можливої отримання для множини програмних продуктів і/або програмно-технічних комплексів сертифікатів оцінки відповідності згідно Закону України [8]. Продукти з сертифікатом відповідності можна задействувати в ґрид-середі не тільки для гарантій ІБ і КСЗИ, але і удешевлення послуг забезпечення ІБ.

Для досягнення цілей інформаційної безпеки ґрид-узлів, цілесообразен профіль захисту OSPP, в якому ціль/об'єкт оцінювання розглядають як один комп'ютер і/або кластерний комплекс, а також має модульну структуру, дозволяючу доуточнити вимоги профіля захисту. Прикладом такого уточнення в ґрид-середі, є вимоги до взаємодії глобального і локальних планувальників.

Список литературы

- [1] ISO/IEC 27000 Information technology — Security techniques — Information security management systems — Overview and vocabulary
- [2] NorduGrid <http://www.nordugrid.org/>
- [3] RFC 5280 Internet X.509 Public Key Infrastructure Certificate and Certificate Revocation List (CRL) Profile
- [4] Мелашенко А.О., Перевозчикова О.Л. Організація кваліфікованої інфраструктури відкритих ключів. – К.: Наукова думка, 2010.
- [5] MPI-2: Extensions to the Message-Passing Interface
- [6] Jerome H. Saltzer, Michael D. Schroeder The Protection of Information in Computer Systems // Fourth ACM Symposium on Operating System Principles (October 1973)
- [7] Закон України від 05.07.1994 № 80/94 «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах»

[8] Закон України від 01.12.2005 № 3164 «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності»

[9] Operating System Protection Profile (OSPP) //Режим доступу:
http://www.commoncriteriaportal.org/files/ppfiles/pp0067b_pdf.pdf